

REFERENCES

- Derevko, O. "Shliakhy pidvyshchennia rivnia kapitalizatsii bankivskoho sektoru" [Ways to Increase the Level of Capitalization of the Banking Sector]. *Bankivska sprava*, no. 6 (2016): 76-83.
- Dziuba, O. V. "Podatkove rehuliuвання bankivskoi diialnosti v Ukraini ta vyznachennia yoho priorytetnykh funktsii" [Tax Regulation of Banking Activity in Ukraine and Determination of its Priority Functions]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu [Pereiaslav-Khmelnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu im. H. Skovorody]*, no. 17/1 (2011): 203-209.
- Holovnov, S. "TOP-100 platnykiv podatkov za pivroku 2019" [TOP-100 Taxpayers for the First Half of 2019]. https://biz.censor.net/resonance/3150397/top100_platnykiv_podatkv
- Ihnatchenko, N. M. "Hlobalni peredumovy intensyfikatsii investytsiinoi diialnosti komertsii bankiv Ukrainy" [Global Preconditions for Intensification of Investment Activity of Commercial Banks of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats «Mizhnarodni vidnosyny». Seriia «Ekonomichni nauky»*. 2016. http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3069/2757
- Medynska, T. V. "Podatkove stymuliuвання investytsiinoi diialnosti v Ukraini" [Tax Incentives for Investment Activity in Ukraine]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08*, 2010.
- Ofitsiinyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy. <http://www.bank.gov.ua>
- Pshyk, B. I., and Pechenko, O. O. "Aktualni problemy rozvytku bankivskoi investytsiinoi diialnosti v Ukraini" [Actual Problems of Banking Investment in Ukraine]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, no. 2 (2014): 24-32.
- Rushchysyn, N. M. "Finansovi resursy bankiv ta osoblyvosti yikh formuvannia v suchasnykh umovakh" [Financial Resources of Banks and their Formation Features in Modern Conditions]. *Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnogo ekonomiko-tehnologichnoho universytetu transportu. Seriia «Ekonomika i upravlinnia»*, no. 30 (2014): 263-279.
- Senyshch, P. M. "Podatkove stymuliuвання rozvytku bankivskoi diialnosti v zabezpechenni ekonomichnoho zrostantia" [Tax Incentives of Banking Activities Economic Growth]. *Institut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii*, no. 4 (2016): 117-127.

УДК 336.71
JEL: G21

СУТНІСТЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ: СТАН І ПРОБЛЕМИ

©2020 **ВЯДРОВА І. М., МОРОЗОВ М. В.**

УДК 336.71
JEL: G21

Вядрова І. М., Морозов М. В. Сутність конкурентоспроможності в банківському секторі: стан і проблеми

Метою статті є уточнення змісту поняття «конкурентоспроможність банку», а також аналіз стану та проблем забезпечення конкурентного середовища в банківській системі України. Досліджено сутність банківської конкуренції та проведено критичний аналіз підходів до розуміння поняття «конкурентоспроможність банку». Під поняттям «конкурентоспроможність банку» запропоновано розуміти інтегральну характеристику, яка відображатиме реальні та потенційні можливості банку створювати та просувати на ринок конкурентоспроможні продукти та послуги, що відповідають усім вимогам клієнтів, займати й утримувати стійкі позиції на ринку банківських послуг. Проведено аналіз конкурентного середовища в банківському секторі України. Також проаналізовано розподіл чистих активів банків за групами: державні, іноземні, приватні та окремо ПриватБанк. Оцінка рівня концентрації в банківському секторі здійснена за допомогою розрахунку індексу Херфіндаля – Хіршмана за рівнем загальних і чистих активів, а також за ринком депозитів фізичних осіб. За виявленою динамікою зроблено однозначний висновок про те, що банківський сектор України є низькоконцентрованим. У цілому проведений аналіз конкурентного середовища засвідчив позитивні тенденції та збільшення рівня конкурентоспроможності банків. Виділено проблеми, які продовжують негативно впливати на рівень конкурентоспроможності банків, серед яких: значна частка державних банків; проблеми у кредитуванні великого бізнесу, а також у цілому низький рівень капіталізації українських банків порівняно із зарубіжними кредитними установами; недостатня порівняно із зарубіжними банківськими ринками кількість пропонувананих банками продуктів та послуг.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність банку, конкурентне середовище, вільна конкуренція, недобросовісна конкуренція.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-324-330>

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Вядрова Інна Миколаївна – кандидат економічних наук, професор, заступник директора з навчально-методичної роботи, Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут» (просп. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: viadrovainna@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4674-8754>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/P-1813-2015>

Морозов Михайло Валентинович – магістрант, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: mh.morozov17@gmail.com

UDC 336.71
JEL: G21

Viadrova I. M., Morozov M. V. Essence of Competitiveness in the Banking Sector: The Status and Problems

The article is aimed at closer defining the content of the concept of «bank competitiveness», as well as analyzing the status and problems of ensuring a competitive environment in the banking system of Ukraine. The essence of banking competition was researched and a critical analysis of approaches to understanding

the concept of «bank competitiveness» was carried out. Under the concept of «bank competitiveness», it is proposed to understand the integral characterization, which will reflect the real and potential opportunities of the bank to create and promote competitive products and services that meet all customer requirements, occupy and maintain stable positions in the banking market. The analysis of the competitive environment in the banking sector of Ukraine was carried out. The distribution of net assets of banks by groups: State-owned, foreign, private and separately PrivatBank is also analyzed. The assessment of the level of concentration in the banking sector was carried out by calculating the Herfindahl-Hirschmann Index by the level of total and net assets, as well as by the market of deposits of individuals. According to the identified dynamics, an unambiguous conclusion was made that the banking sector of Ukraine is low-concentrated. In general, the analysis of the competitive environment showed positive tendencies and an increase in the competitiveness of banks. The problems that continue to adversely affect the level of competitiveness of banks are allocated as follows: significant proportion of the State-owned banks; problems in lending to big business, as well as the generally low level of capitalization of Ukrainian banks compared to foreign credit institutions; the insufficient number of products and services offered by banks compared to foreign banking markets.

Keywords: competition, bank competitiveness, competitive environment, free competition, unfair competition.

Fig.: 3. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Viadrova Inna M. – PhD (Economics), Professor, Deputy Director for Educational and Methodical Work, Educational and Scientific Institute "Karazin Banking Institute (55 Peremohy Ave., Kharkiv, 61174, Ukraine)

E-mail: viadrovainna@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4674-8754>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/P-1813-2015>

Morozov Mykhailo V. – Graduate Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: mh.morozov17@gmail.com

Банківський сектор є каталізатором розвитку економіки будь-якої держави, перерозподіляючи грошові кошти між галузями та сферами діяльності, між територіями й окремими суб'єктами економіки – від кредиторів до позичальників, від інвесторів до реципієнтів інвестицій, забезпечуючи збільшення швидкості обігу грошей і приріст національного доходу.

Конкуренція в банківському бізнесі відіграє таку саму важливу роль, як і на ринках інших товарів та послуг. У науковій літературі роль банківської конкуренції в основному оцінюється з функціональної точки зору. Вважається, що вона сприяє підвищенню ефективності банків, забезпечує поліпшення якості та доступності послуг для споживачів, що, в цілому, підтверджується емпіричними дослідженнями. Дискусії виникають щодо того, якою має бути ступінь регулювання банківської діяльності з боку національних і міжнародних інститутів і як це регулювання впливає на конкуренцію; також обговорюється характер зв'язку конкуренції та стабільності банківської системи, роль іноземних кредитних організацій на національному та регіональному банківських ринках.

Таким чином, ключовим напрямом розвитку банківського сектора на сьогоднішній день є підвищення ефективності його функціонування, яке може бути досягнуто через усунення бар'єрів на шляху розвитку добросовісної конкуренції між банками та підвищення прозорості банківського сектора. Конкуренцеспроможність банківської системи – це універсальний інструмент і ключова ланка у підвищенні конкурентоспроможності України, що залежить від здатності елементів системи – комерційних банків – надавати високоякісні та адекватні за вартістю послуги фінансового посередництва для всіх національних економічних агентів, від великого та середнього бізнесу до малих підприємств і фізичних осіб.

Зазначені вище питання визначили актуальність проведення досліджень у напрямку вивчення конкурентоспроможності банків та напрямів їх підвищення в умовах турбулентного зовнішнього середовища.

Проблемі конкурентоспроможності суб'єктів господарювання присвячено значну кількість наукових і практичних досліджень. При цьому питання забезпечення та підвищення рівня конкурентоспроможності учасників фінансового ринку також не залишаються поза увагою науковців і дослідників. Теоретичним дослідженням конкурентоспроможності банків займалися такі вчені, як: В. В. Антощенкова, В. Я. Вовк, Т. Д. Гірченко, Є. Г. Глінський, А. І. Гулей, С. А. Гулей, В. М. Дереза, Н. П. Дребот, О. В. Золотарьова, В. В. Коваленко, М. В. Медведєва, О. В. Панченко, О. Л. Руда, О. О. Стороженко, Ю. А. Шавло, О. П. Шейко.

Але, незважаючи на чисельну кількість робіт, присвячених даній тематиці, завдання подальшого пошуку шляхів зміцнення рівня конкурентоспроможності банків залишаються важливими, що потребує проведення подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Метою статті є уточнення змісту поняття «конкуренцеспроможність банку», аналіз стану та проблем забезпечення конкурентного середовища в банківській системі України.

Складність вивчення будь-якого питання у сфері фінансово-кредитних відносин пов'язана з існуванням дискусійних питань і відсутністю у вітчизняній науці єдиної думки щодо ключових понять, що стосуються предметної області дослідження конкурентоспроможності банку. Відповідно, визначення сутності конкуренції та конкурентоспроможності банку в економіці виступає як одне із глобальних питань економічної теорії. У вітчизняній фінансово-кредитній науці як поняття «конкуренція», так

і поняття «конкурентоспроможність банку» не отримали однозначного трактування.

Термін «конкуренція» та однокореневі з ним слова походять від латинського слова «*concurrentia*» – зіткнення, що спочатку визначає характер боротьби між учасниками. Протягом тривалого часу поняття «конкуренція» позначало тільки незалежне суперництво двох і більше суб'єктів, зацікавлених у досягненні однакової мети – отримання максимального прибутку [1, с. 84–95].

Банківська система як частина системи сучасного суспільства безпосередньо інтегрована в економіку країни та не може існувати окремо. У зв'язку з цим проводиться значна частина наукових досліджень, що спрямовані на розгляд теоретичних і методичних аспектів підвищення конкурентоспроможності українських банків.

Термін «конкурентоспроможність» нерозривно пов'язаний із терміном «конкуренція». У міру посилення конкуренції з'явилася необхідність пошуку методів управління конкурентоспроможністю, що дозволяє формувати сукупність властивостей для перемоги над конкурентами. У зв'язку з цим виникає необхідність формування понятійного апарату, з одного боку, а з іншого – створення методичної бази для її оцінки.

Аналіз широкого кола наукових джерел засвідчив, що іноземна та вітчизняна економічна наука досі не виробила єдиної думки щодо природи та визначення конкурентоспроможності банків. В економічній літературі поняття про банківську конкуренцію та конкурентоспроможність банку є дискусійним, що зумовлено відсутністю загальноприйнятого поняття «конкуренція».

Загалом, банківська конкуренція – це динамічний процес суперництва між комерційними банками та іншими кредитними організаціями, у результаті якого забезпечується стійке положення фінансової установи на ринку банківських послуг. Під впливом конкуренції розширюється асортимент послуг, що надаються, регулюється ціни на банківські продукти та послуги до прийнятого рівня. Конкуренція є найсильнішим стимулом для банків до переходу на ефективні способи надання послуг, тобто забезпечує обстановку, сприятливу для їх розвитку та вдосконалення.

Найбільш яскраве вираження сутність банківської конкуренції знаходить у найважливішій її характеристиці – конкурентоспроможності банків. Але, на жаль, як було зазначено вище, у сучасній економічній науці відсутній загальноприйнятий, єдиний підхід до визначення поняття «конкурентоспроможність банку».

У *табл. 1* узагальнено підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність банку», що пропонуються вітчизняними вченими та науковцями.

Отже, дослідження науковців щодо змісту поняття «конкурентоспроможність банку» та його уточнення, з точки зору авторів, дало змогу визначити *банківську конкурентоспроможність* як інтегральну характеристику, яка відображатиме реальні та потенційні можливості банку створювати та просувати на ринок конкурентоспроможні продукти та послуги, що відповідають усім вимогам клієнтів, займати й утримувати стійкі позиції на ринку банківських послуг. Основними принципами конкурентоспроможності комерційних банків, під якими розуміються її базові ідеї, є наукова обґрунтованість рішень з вибору цільових параметрів конкурентоспроможності банків, цілеспрямованість, орієнтація на досягнення стратегічних цілей, максимальне врахування локальних потреб у наданні банківських послуг, формування ринкової ніші та клієнтської бази з урахуванням специфіки регіону.

Банківський сектор економіки України відіграє найважливішу роль серед інших секторів фінансового ринку. У банківській системі сконцентровано значні фінансові ресурси населення, а від її стабільності залежить національна безпека України в цілому.

Якщо аналізувати конкурентне середовище в банківському секторі України, то варто звернутися до тих змін і трансформацій, які відбувалися в ньому впродовж останніх років. Перш за все, мається на увазі активне очищення банківської системи від неплатоспроможних і фінансово нестійких банків, яке здійснювалося Національним банком України протягом 2014–2017 рр. Загалом за цей період з ринку було виведено понад 100 банківських установ (за підсумками 2013 р. ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій мали 180 банків, але вже через чотири роки їх кількість зменшилася до 82 банків). За останніми офіційними даними, станом на 1 вересня 2020 р. платоспроможними в Україні були 74 банки (*рис. 1*).

Динаміка зменшення кількості банків у банківському секторі України, з одного боку, може свідчити про зниження рівня конкуренції. Однак у даному випадку варто зазначити, що більшість банків, що припинили свою діяльність упродовж аналізованого періоду, були невеликими банками, які переважно виконували роль «кишенькових» фінансових установ для великих фінансово-промислових груп і фактично не брали участі у формуванні прозорого конкурентного середовища. Своєю чергою, ті банки, які дійсно займалися банківською діяльністю, – продовжили своє функціонування та завдяки складним умовам, навпаки, підвищили свою стабільність та стійкість і загалом стали більш конкурентоспроможними.

Підтвердженням того, що рівень банківської конкуренції не погіршився внаслідок очищення банківської системи, є дані щодо розподілу чистих активів банків за групами відповідно до класифікації НБУ: державні банки, окремо Приватбанк, іноземні та приватні банки з українським капіталом (*рис. 2*).

Підходи до визначення поняття «конкурентоспроможність банку», що наводяться у вітчизняній літературі

Автор(-и) / Джерело	Визначення поняття
О. В. Золотарьова, С. О. Гура [2]	Конкурентоспроможність банку – система відносин з формування, розвитку та утримання, нарощування та реалізації конкурентних переваг на ринку банківських продуктів і послуг за рахунок виявлення та використання його внутрішніх і зовнішніх можливостей для досягнення поставлених цілей
М. В. Медведєв [3]	Конкурентоспроможність банку – єдність «конкурентних позицій» і «конкурентного потенціалу», які формують «конкурентні переваги» банківської установи
М. О. Литовченко, С. М. Татяніна [4]	Конкурентоспроможність банку – здатність забезпечити виробництво послуг, більших за кількістю та кращих за якістю, ніж інші банки, в умовах ефективного застосування конкурентного потенціалу, нарощування наявних і створення нових конкурентних переваг при найменших витратах на одиницю послуг, що надаються»
О. В. Мірошніченко [5]	Конкурентоспроможність банку – це реальна й потенційна спроможність витримати конкуренцію на певному ринку у фіксований проміжок часу на основі адаптації до впливу зовнішніх факторів, пропозиції конкурентоспроможних продуктів, ефективного управління ресурсами та забезпечення стійкості
О. В. Неізнана [6]	Конкурентоспроможність банків – це комплексна, інтегрована характеристика його діяльності, яка, відображаючи ступінь успішності функціонування банку на конкурентному ринку за збереження та розширення його ринкових позицій, передбачає спроможність ефективно використовувати ресурси та отримувати, за умови помірного ризику, прибуток у розмірі, не нижче, ніж відповідний показник конкурентів
В. В. Коваленко, Ю. М. Белова [7]	Конкурентоспроможність банку – це його здатність вести ефективну діяльність із метою досягнення прибуткової реалізації послуг в умовах конкурентного ринку

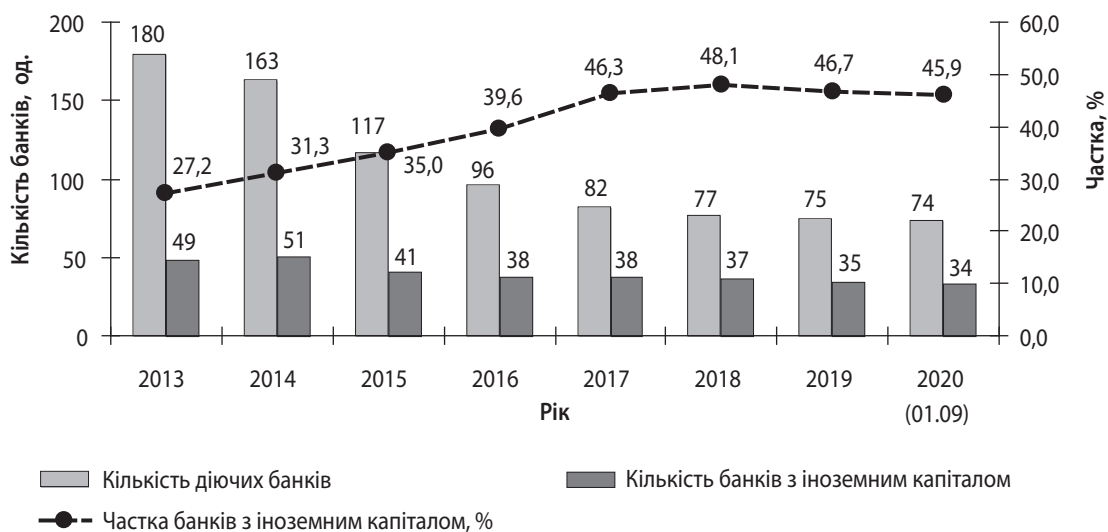

Рис. 1. Динаміка кількості банків у банківському секторі України у 2013–2020 рр.

Джерело: складено на основі [8].

За підсумками трьох місяців 2020 р. на державні та іноземні банки припадає 64% чистих активів (33,4% і 30,6% відповідно). Своєю чергою, українські банки з приватним капіталом змогли сформувати лише 15,2% чистих активів банківського сектора.

За аналізований період структура розподілу чистих активів за групами банків суттєвих змін не зазнала. Зокрема, частка державних та іноземних банків знизи-

лася відповідно на 0,4% та 4,3%. У той час, як приватні банки та Приватбанк, навпаки, наростили величину своїх чистих активів на 1,4% та 3,1% відповідно.

Оцінити рівень концентрації в банківському секторі можна за допомогою спеціального показника – індексу Херфіндала – Хіршмана (НІ), який розраховується як сума квадратів часток окремих банків у загальному обсязі. Індекс може набувати значень від

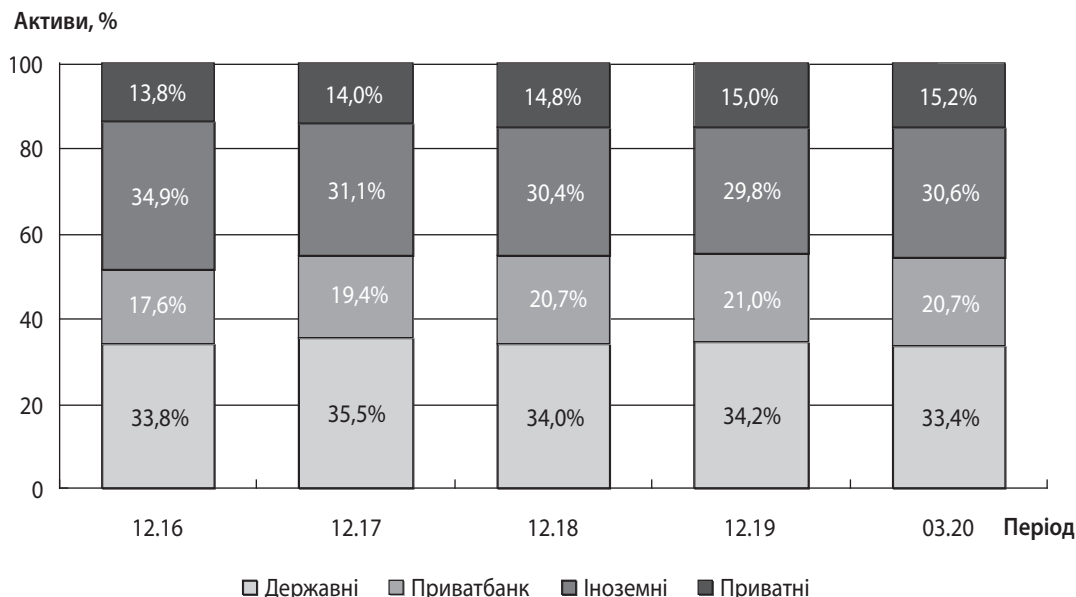

Рис. 2. Розподіл чистих активів банків за групами у 2016–2020 рр.

Джерело: складено на основі [8].

0 до 10 000, при цьому значення до 1 000 характеризує ринок як слабо концентрований [9, с. 130–136].

На рис. 3 наведено динаміку рівня концентрації банківського сектора України за індексом Херфіндалля – Хіршмана за такими показниками, як: загальні активи, чисті активи та депозити фізичних осіб. За виявленою динамікою можна зробити однозначний висновок про те, що банківський сектор України є низькоконцентрованим, при цьому за таким показником, як депозити фізичних осіб індекс Херфіндалля – Хіршмана взагалі за підсумками першого кварталу 2020 р. зменшився нижче 1000 і мав фактичне значення на рівні 961.

Індекс НІІ за рівнем загальних і чистих активів є більшим за 1000 та становив відповідно на 03.2020 р. 1577 і 1224 бали, але, враховуючи той факт, що максимальне значення індексу дорівнює 10000, можна також зробити висновок про те, що рівень конкуренції в банківській системі України є достатнім для забезпечення нормального рівня конкуренції та прозорості ринку.

Отже, проведений аналіз конкурентного середовища в банківському секторі України свідчить про достатньо високий рівень конкуренції в секторі та низький рівень концентрації за такими показниками, як загальні та чисті активи банків, а також за розміром депозитів фізичних осіб.

Незважаючи на вжиті заходи, у тому числі ті, що стосуються покращення конкурентного середовища та збільшення конкуренції в банківському секторі України, залишаються такі проблеми:

- ✦ наявність великої частки державних банків на банківському ринку – понад 55%;

- ✦ проблеми з кредитуванням великого бізнесу через недовіру до вітчизняних банків;
- ✦ зростання депозитів населення в банках переважно на поточних рахунках і короткострокових вкладах;
- ✦ висока концентрація капіталу в групі найбільших банків;
- ✦ невелика порівняно із зарубіжними банками ринкова капіталізація майже всіх українських банків з приватним капіталом;
- ✦ зовнішні загрози для банків, наприклад відсутність стабільності податкового, митного, валютного законодавства; неефективне проведення економічних реформ, що сприяють підвищенню довіри до банківської системи, підвищують готовність здійснювати банківські операції та користуватися банківськими послугами;
- ✦ відставання від міжнародних стандартів у якості обслуговування клієнтів;
- ✦ група малих банків знаходиться в зоні ризику через забезпечення виконання нормативів Національного банку України терміном до липня 2020 р. щодо збільшення статутного капіталу до 300 млн грн;
- ✦ більш вузький спектр операцій, що проводяться більшістю українських банків, порівняно з їх іноземними аналогами;
- ✦ відсутність мотивації до виходу на міжнародні ринки та ряд інших.

ВИСНОВКИ

У підсумку проведеного дослідження можна зробити висновок про важливу роль конкуренції

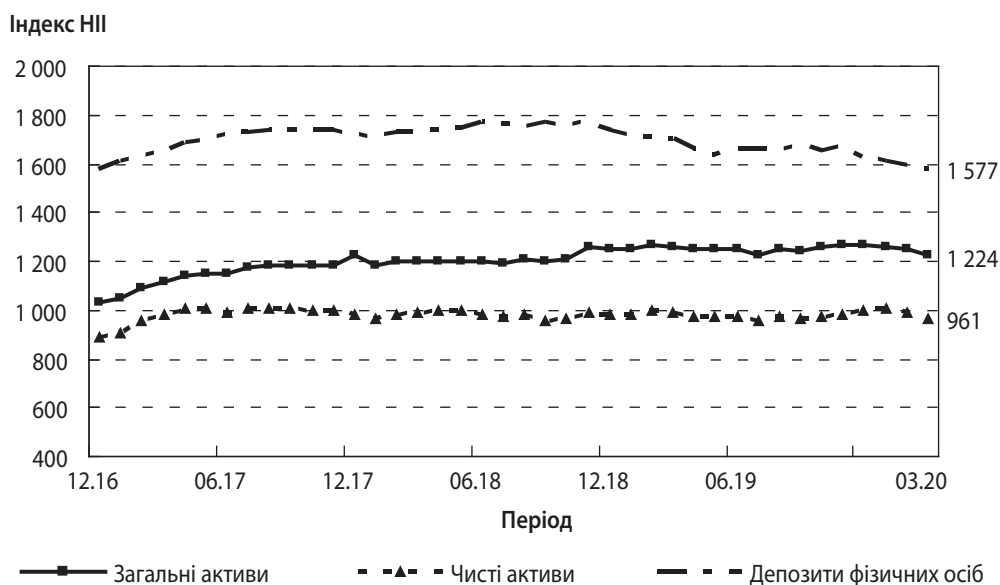

Рис. 3. Рівень концентрації в банківському секторі України за показником ННІ у 2016–2020 рр.

Джерело: складено на основі [8].

тоспроможності в діяльності банківських установ. Дослідження науковців щодо змісту поняття «конкурентоспроможність банку» та його уточнення, з точки зору авторів, дало змогу запропонувати таке визначення: «конкурентоспроможність банку – це інтегральна характеристика, яка відобразить реальні та потенційні можливості банку створювати та просувати на ринок конкурентоспроможні продукти та послуги, що відповідають усім вимогам клієнтів, займати й утримувати стійкі позиції на ринку банківських послуг». Проведений аналіз конкурентного середовища в банківському секторі України засвідчив позитивні тенденції, які проявляються в очищенні банківської системи від нестійких і ненадійних банків; низькому рівні концентрації в таких важливих сферах, як концентрація активів та депозити фізичних осіб; покращення умов вільної конкуренції після приєднання АТ «Ощадбанк» до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Зазначено, що, незважаючи на позитивні зрушення, банківський сектор та українські банки продовжують мати перелік проблем у сфері управління їх конкурентоспроможністю. Для усунення цих проблем запропоновано певні заходи, які, на думку авторів, дозволять зміцнити банківський сектор України та підвищити рівень конкурентоспроможності українських банків. Вирішивши поточні проблеми та провівши ряд інноваційних змін, українські банки зможуть розраховувати на стабільні показники конкурентоспроможності та розглядати в майбутньому можливість активного виходу на міжнародний рівень. Тільки розумна національна економічна політика разом із сильною політичною волею держави здатні зробити з української банківської

системи потужного фінансового конкурента на міжнародній арені.

Перспективами подальших досліджень є пошук шляхів зміцнення конкурентоспроможності українських банків на основі запровадження інноваційних технологій і передового світового досвіду у веденні банківської діяльності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Антощенкова В. В. Конкурентоспроможність, як основа ефективної національної економіки. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2019. Вип. 200. С. 84–95. URL: <http://journals.urau.ua/index.php/wissn021/article/view/170066/169845>
2. Золотарьова О. В., Гура С. О. Конкурентоспроможність банку: зміст, фактори впливу та перспективні методи оцінювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 3. С. 34–37. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2016/9.pdf
3. Медведєв М. В. Сутність конкурентоспроможності банку. *Управління розвитком*. 2013. № 12. С. 38–39. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/3881/1/Медведєв%20М.В.%20СУТНІСТЬ%20КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ%20БАНКУ.pdf>
4. Литовченко М. О., Татьяна С. М. Сутність та значення конкурентоспроможності банку. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 35. С. 427–432. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/35_2019_ukr/69.pdf
5. Мірошніченко О. В. Механізм управління конкурентоспроможністю банку: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Суми, 2011. 249 с.
6. Неизвестная Е. В. Маркетинговий аспект банкової конкуренції. *Проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 208–215. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-3_0-pages-208_215.pdf

7. Коваленко В. В., Белова Ю. М. Забезпечення конкурентоспроможності банків України в умовах структурних дисбалансів економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 20. Ч. 2. С. 149–152. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_20/2/39.pdf
8. Основні показники діяльності банків України у 2013–2020 рр. / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>
9. Ковриженко Л. О. Банківська конкуренція: сучасний стан та проблеми розвитку в Україні. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 23. Ч. 1. С. 130–136. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1086/831>

REFERENCES

- Antoshchenkova, V. V. "Konkurentospromozhnist, yak osnova efektyvnoi natsionalnoi ekonomiky" [Competitiveness as a Basis of an Effective National Economy]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka*. 2019. <http://journals.urau.ua/index.php/wissn021/article/view/170066/169845>
- Kovalenko, V. V., and Bielova, Yu. M. "Zabezpechennia konkurentospromozhnosti bankiv Ukrainy v umovakh strukturnykh dysbalansiv ekonomiky" [Ensure the Competitiveness of Ukrainian Banks under Structural Imbalances Economy]. *Naukovi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii «Ekonomicni nauky»*. 2016. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_20/2/39.pdf
- Kovryzhenko, L. O. "Bankivska konkurentsiia: suchasnyi stan ta problemy rozvytku v Ukraini" [Banking Com-

- petition: Current State and Problems of Development in Ukraine]. *Ekonomicnyi analiz*. 2016. <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1086/831>
- Lytovchenko, M. O., and Tatianina, S. M. "Sutnist ta znachennia konkurentospromozhnosti banku" [The Essence and Significance of the Bank's Competitiveness]. *Infrastruktura rynku*. 2019. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/35_2019_ukr/69.pdf
- Medvediev, M. V. "Sutnist konkurentospromozhnosti banku" [The Essence of the Bank's Competitiveness]. *Upravlinnia rozvytkom*. 2013. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/3881/1/Медведєв%20М.В.%20СУТНІСТЬ%20КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ%20БАНКУ.pdf>
- Miroshnychenko, O. V. "Mekhanizm upravlinnia konkurentospromozhnosti banku" [Bank Competitiveness Management Mechanism]: *dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.08*, 2011.
- Neizvestnaya, Ye. V. "Marketingovy aspekt bankovskoy konkurentsi" [The Marketing Aspect of Banking Competition]. *Problemy ekonomiky*. 2015. https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-3_0-pages-208_215.pdf
- "Osnovni pokaznyky diialnosti bankiv Ukrainy u 2013-2020 rr." [The Main Indicators of the Banks of Ukraine in 2013-2020]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>
- Zolotaryova, O. V., and Hura, S. O. "Konkurentospromozhnist banku: zmist, faktory vplyvu ta perspektyvni metody otsiniuvannia" [Competitiveness of the Bank: Content, Factors and Perspective Evaluation Methods]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2016. http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2016/9.pdf